

סוגיות חינוכיות בגיל ההתבגרות תדריך בנושא הנחת יסודות לזוגיות בטוחה

גיל ההתבגרות הוא שלב משמעותי בעיצוב האישיות. גם כאשר הילדים נראים מרוחקים יותר מאשר בתקופת הילדות המוקדמת, הבית נשאר הגורם המשפיע ביותר על הדרך שבה הם ילמדו להתנהל מול אחרים – בכבוד, באחריות ובשליטה עצמית.

בחברה החרדית לא נהוג לעסוק ישירות בנושאים שבינו לבינה בגיל זה. עם זאת, ישנה חשיבות גדולה לעיסוק במרכיבים הבסיסיים שמעצבים בעתיד את היכולת לבנות בית יציב, קשר מיטיב ושלוש בית: תקשורת, הצבת גבולות, ויסות רגשי וכבוד לאחר.

מסמך זה מיועד לארגונים
וצוותים העוסקים בחינוך
והקניית כלים לדור הצעיר

מדוע חשוב לעסוק בכך כהורים וכצוותים?

הבית הוא מודל – הילדים לומדים איך לנהל קשרים ואיך מתנהלת משפחה בעיקר ממה שהם רואים

חשוב שהורים יכירו את הנושא גם אם הם לא מתכננים לדבר על זה עם הילדים באופן ישיר, כדי שבתקופת השידוכים יידעו לכוון את ילדיהם לבניית קשרים בטוחים

רשת ביטחון – הורה או מחנך קשוב הם הכתובת הראשונה להתלבטויות, לספקות ואף למצוקה במגוון נושאים וגם בנושאי יחסים במשפחה

מה התכנים המרכזיים שהורים וצוותים צריכים לדעת?

יש חשיבות להבנה ברורה: מהו דפוס בריא – ומה דורש התערבות והכוונה. כל הדברים נבנים ביחסים חברתיים.

התנהלות בריאה במשפחה (נורות ירוקות):

דיבור מכבד – ללא זלזול, השפלה או הקטנה

כבוד לגבולות – קבלה והבנה של המילה "לא".

עצמאות – כל אחד מבני הזוג יכול לשמור על קשר עם משפחה, חברים ועל עיסוקים עצמאיים

התמודדות עם קונפליקט – שיח רגוע, ללא שימוש באיומים צעקות או השפלות.

כיצד נדבר עם ההורים?

חסמים נפוצים לשיח עם הורים

כאמור ישנה חשיבות רבה לכך שהורים יהיו מודעים לאופן בו נבנית התפיסה של משפחה אצל ילדיהם, כבר בגיל הנעורים. עם זאת, בשל מגוון סיבות לא פשוט להורים לנהל שיחה כזו עם ילדיהם:

תחושת "זה לא נוגע אלינו" / "זה לא מקובל אצלנו" לדבר על הנושאים האלה בגילאים האלה.

אם תעירו ואם תעוררו – חשש שזה יעודד את הילדים לצאת ולעשות דברים אסורים

עומס וחוסר פניות

בהנתן החסמים, כיצד נוכל לדבר עם הורים על עיצוב התפיסות בנוגע לזוגיות ומשפחה כבר בגיל הנעורים?

מסגור חינוכי:

התייחסות לנושא כ"כישורי חיים" או הכנה לבניית בית, ולא כ"בעיות"

שילוב במסגרות קיימות:

שימוש באירועים קיימים כמו אסיפות הורים או כנסים ייעודיים

ביסים של מידע:

הנגשת מסרים קצרים, ברורים ונגישים (למשל, העברת רשימת "נורות אדומות")

גיוס הורים שגרירים:

רתימת הורים לדבר עם הורים אחרים בגובה העיניים כדי להגביר היענות

גיוס רבנים/מובילים קהילתיים שיתירו ויעודדו לעסוק בנושא

העברת שיחות/הרצאות למובילי דעת קהל לפני שניגשים להורים

סימנים שמצריכים תשומת לב בתקופת השידוכים (נורות אדומות):

בתקופת השידוכים, החל משלב הפגישות, דרך תקופת האירוסין והחתונה ובמהלך השנה הראשונה, יכולות לעלות סיטואציות והתנהגויות בין החתן והכלה, שמצביעות על סכנה להתפתחות קשר שאינו בטוח בין בני הזוג. להורים יש תפקיד חיוני בשימת לב לתופעות כאלה וטיפול בהם בשלב מוקדם ככל הניתן.

-
- צורך בשליטה ופיקוח:** קנאה מוגזמת, דרישה לדעת בכל רגע איפה נמצאים
 - בידוד חברתי:** לחץ להתרחק מחברים ומשפחה
 - הצדקת פגיעה:** מצב בו מתנצלים על ההתנהגות הפוגענית של הצד השני כלפיהם
 - פחד להביע דעה** ("הליכה על ביצים")
 - קושי לקבל סירוב, להתגמש או לקיים שיחה מורכבת ללא התפרצויות**
 - דיבור פוגעני או מזלזל**

אחריות חברתית – לא לעמוד מהצד. יש לחנך את בני הנוער לערבות הדדית:

לשים לב לחבר/ה שנמצאים במצוקה או שמתרחקים מהסביבה

לא להתעלם מהתנהגות פוגענית או מנרמול של קנאה מוגזמת בתוך החברה

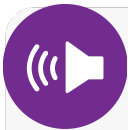
לפנות למבוגר אחראי (צוות חינוכי/הורים) בעת הצורך

פתיחת דלת לשיח פתוח וסקרני ולא לחקירה:

במקום לשאול שאלות ישירות ומאשימות ("הוא מתעלל בך?"), דברו על מה שאתם/ן רואים ושקפו דאגה. אמרו: "שמתי לב שאת מאוד לחוצה בימים האחרונים ורציתי לדעת אם הכל בסדר", או "אני רואה שאתה כבר לא נפגש עם החברים, אני קצת דואג". תנו להם להוביל את הקצב.

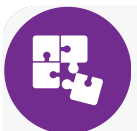
הקשבה, תיקוף וחוסר שיפוט:

אם הילד/ה משתפים במשהו שנשמע לכם כמו נורה אדומה, אל תיבהלו ואל תקטעו אותם. משפטי המפתח שלכם הם: "אני מאמין לך", "טוב שסיפרת לי", "מגיע לך שיתייחסו אלייך בכבוד", ו-"אנחנו נמצא דרך להתמודד עם זה יחד".

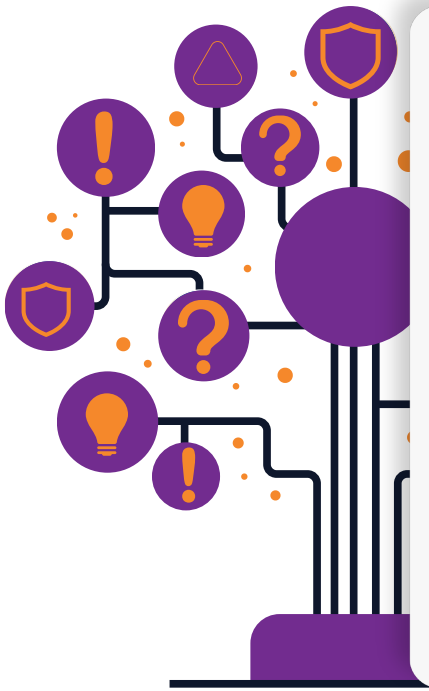
הימנעות מתגובות אימפולסיביות:

האינסטינקט ההורי הוא "להציל" מיד. לחץ מצדכם יוביל לכך שהילד/ה יגנו על בן או בת הזוג, יעבירו את הקשר למחתרת ויפסיק לשתף אתכם. פרידה מקשר אלים היא תהליך שצריך להיעשות בזהירות.

לא להישאר עם זה לבד:

כהורים, אין לכם את כל התשובות, וזה בסדר גמור. חשוב להתייעץ עם אנשי מקצוע כדי לתכנן את הצעדים הבאים.

לעיתים, קריאה ועיסוק בנושאים של גבולות, כבוד הדדי ומה נחשב לקשר מיטיב או פוגעני, מציבה מראה גם מולנו, המבוגרים. התוכן הזה עשוי לעורר שאלות לגבי מערכות היחסים שלנו, או לגרום לנו לחשוב על דינמיקות של כעס או שליטה שאנחנו חווים. חשוב שתדעו שזה טבעי לחלוטין. גם לנו מגיע להיות במרחב בטוח ומיטיב. קווי הסיוע מיועדים בדיוק גם למצבים כאלה, להתלבטות או להתייעצות אנונימית. אל תישארו עם השאלות האלו לבד.

מקורות סיוע

118 - מוקד המידע והסיוע של משרד הרווחה (זמין 24/7, ניתן לפנות גם בווטסאפ אנונימי: 050-2270118).

תהל: מרכז תמיכה וסיוע לנפגעים ולנפגעות המותאם לחברה הדתית והחרדית. [02-6730002](tel:02-6730002)

בת מלך: סיוע לנערות ולנשים במצבי מצוקה בציבור הדתי והחרדי. [1-800-292-333](tel:1-800-292-333)

אתר "קווים אדומים" (redlines.org.il) - מרכז מידע וריכוז קווי סיוע מותאמים

